

ורבי יוחנן אומר: מועלין בכולן. מפני שסובר "אין שיעור למים" ואף אם נתנו בה יותר, מפני שיש בכלל מאתיים, מנה, לפיכך כל המים שבצלוחית, אף יותר משלשה לוגין נתקדשו בקדושת כלי שרת.

ומקשינן: למימרא, האם נאמר, דקסבר ריש לקיש "יש שיעור למים"?

הגמרא מביאה סוגית הגמרא במסכת זבחים

בכל המים בבת אחת. הלכך סובר מאן דאמר "יש שיעור", שלא מעל מתוכם אלא בשלשת לוגין הראשונים, ורק עליהם משלם קרן וחומש. והנה, הקרן אורה הקשה סתירת פסקי הרמב"ם.

הרמב"ם [פרק ב מהלכות מעילה הלכה ט] פוסק כרבי יוחנן שמועלין בכל המים. משמע שסובר "אין שיעור למים". ואילו לגבי שחוטי חוץ פסק [הלכות מעשה הקרבנות פרק יט הלכה ד] שהמנסך יין פחות משלשה לוגין, פטור. משמע, שסובר ש"יש שיעור".

ותירץ, שהרמב"ם סובר, שלא כדברי תוס', אלא "יש שיעור למטה", כלומר, אם נתנו פחות משלשה לוגין לא נתקדשו, ו"אין שיעור למעלה", כלומר, שאם יש יותר משלשה לוגין נתקדשו. וכן כתב השפת אמת.

ועיין שם בקרן אורה, שאינו מבין החילוק בין פחות לבין יותר, דאם איתקיש, מנלן דאפשר לקדש יותר, ואם לא איתקיש ליי, נימא דאף פחות.

על שיטת המיוחס לרש"י [שיטה השניה], מקשה השפת אמת: ומה בכך שיש יותר מים מהשיעור, ולמה יגרע מקדושתם?

ועיין במקדש דוד, המוכיח מכמה ראיות שהוא דין בהפרשת קרבן שאי אפשר להפריש יותר מהצורך, ואם הפריש יותר, לא חלה הקדושה כלל.

וראה בתוס' שבועות [יא א ד"ה הואיל] שמבואר מדבריהם שלמאן דאמר "יש שיעור", אם מילא יותר משיעור לא יפסל בלינה, מפני שאינם קדושים כלל.

ורבינו גרשום [כאן]: "אין שיעור למים", כלל, ובכל דהו נתקדשו, בין פחות ובין יותר. ומאן דאמר "יש שיעור" סובר, שלא נתקדשו אלא בשלשה לוגין לא פחות ולא יותר. מפני שאין המים מתקדשים אלא בשיעור הראוי לניסוך.

ג. שיטת התוס' [כאן]: שהמים נתקדשו, ואין חסרון במה שיש יותר משלשה לוגין, אלא שמאן דאמר "יש שיעור" סובר שעד שלשת לוגין נתקדשו, והמים שנתנו בה יותר משלשת לוגין לא נתקדשו. הילכך, אם נהנה מן המים שיש בה יותר משלשת לוגין, לא מעל. ואם נהנה משלשת לוגין שנתרו בצלוחית, מעל.

ומאן דאמר "אין שיעור" סובר שכל המים נתקדשו, ובכל מה שנהנה מהם, מעל.

האחרונים הקשו שמהסוגיא במסכת סוכה [מט] משמע דאם "יש שיעור למים" ונתן יותר מהשיעור, לא מתקדש כלל. עיין שער המלך ומכתב האור שמח בספר זרע אברהם.

ד. שיטת "יש מפרשים" בתוס': שכל המים נתקדשו, אלא, שמאן דאמר "יש שיעור" סובר, שלא מעל, עד שיהנה משלשה לוגין מתוכם.

ה. שיטת הקרן אורה: מאן דאמר "יש שיעור" סובר, שאם יש בצלוחית יותר משלשה לוגין, מעל בשלשה לוגין הראשונים [היפך משיטת תוס', השיטה השלישית הנ"ל!], ובמה שנתר, לא מעל.

הקרן אורה עצמו מקשה על פירוש זה: למה לא מעל במים בנותר בכלי, הלא עתה ראויים המים לניסוך, כי לא נפסלו במה שהשתמשו במים הראשונים שהיו בצלוחית?

וחוזר ומעמיד את פירושו, שמדובר, שנהנה